

Szülőknek, az iskoláról

• Munkatársunktól

Szülőknek az iskoláról címmel jelentetett meg könyvet a Nemzeti Tankönyvkiadó. Petrő András, a szerző ismeretterjesztő munkának tartja könyvét. Javasolja az olvasónak, hogy a könyv „leckéit tekintsük közös játéknak. Játsszuk azt, hogy ebültünk a szülők iskolájába, és ott veszünk néhány leckét iskolaismeretből.” A könyv a következő témaköröket játja körül: nevelés a családban, az óvodában; továbbtanulás, pályaválasztás; iskolák választéka; a tantestületek munkája; a közoktatási törvényből adódó jogok; az alpműveltség és a nemzeti alaptanterv. Emellett szól a család és az iskola együttműködésének szükségességéről, valamint a pályaválasztás felelősségéről. Minden fejezet kiegészítéseként vonatkozó részeket közöl a szerző a közoktatási törvényből, és további könyveket ajánl tanulmányozásra.

Tanszék-foglaló

• DM-információ

Az orvosi jogviszony, az orvos polgárjogi felelőssége címmel tartott előadást október 3-án, pénteken délelőtt a SZOTE Morfológiai Tömbjének tantermében dr. Varga Tibor, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára. Az előadás az Igazságügyi Orvostani Intézet vezetőjének tanszékfoglalója volt.

ÁNTSZ-tanfolyam

• DM-információ

A Család és Nővédelmi Tudományos Társaság, valamint a Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetem Szülészeti-Nőgyógyászati Klinikája a Magyar Csaláért Alapítvány anyagi támogatásával ma tanfolyam kezdődik olyan szakemberek részére, akik a 14–18 éves fiatalok felkészítésével foglalkoznak. Programja átöleli a nemi szerepek ismertetésétől a szexuálpedagógián és a nemi élet egészségügyi kérdéseinek keretén keresztül a nemi erkölcsig ennek a témakörnek szinte az egész skáláját. A tanfolyam helyszínre az ÁNTSZ megyei intézete, és védőnők, orvosok, pedagógusok és egészségnevelők vesznek részt rajta. A mai napon Bognárné Várfalvi Marianna a család-központú szülészetről, Kun János a szeretet művészetéről, Molnár Attila a nemi erkölcs változásairól tartanak előadást. A tanfolyam holnap és holnapután is folytatódik.

Duray Miklós Szegeden

• DM-információ

A Magyarok Világszövetsége Szegedi és Universitas Tagozatának meghívására október 9-én csütörtökön Szegedre látogat Duray Miklós. A politikus a magyar kisebbség esélyei Szlovákiában címmel tart előadást. A találkozó a József Attila Tudományegyetem Dugonics téri központi épületének Aulájában lesz délután 16.30-kor. Az előadásra a rendezők minden érdeklődő várnak.

Jó az oktatók bérhelyezete

Magyar Bálint szerint javult a felsőoktatás érdekérvényesítése. (Fotó: Nagy László)

Magyar Bálint igen kedvezőnek tartja Szeged jelenlegi helyzetét a felsőoktatási centrummá alakulásban, és el kívánja kerülni, hogy látszatintegrációk elvigyék a pénzt a valódi universitasok elöl. A művelődési minisztert pénteki sajtótájékoztatója után kértük beszélgetésre.

• A JATE-n tartott előadásában beszélt a felsőoktatás csekély érdekérvényesítő képességéről. Mivel lehetne erősíteni a felsőiskolai lobbijt?

– Ahogyan a nemzetközi versenyben egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy az anyagi gyarapodás záloga a tudás, úgy fognak az oktatás pozíciói is erősödni. A fejlődésnek gátat szab a költségvetési korlát, így az ágazatok folyamatos harcban állnak egymással a forrásokért. Úgy vélem, az oktatás pozíciójának erősödését jelzi, hogy a felsőoktatási törvénybe sikerült beépíteni bizonyos pénzügyi normatívákat. Így ezek a jövőben nem függenek politikai döntésektől. Ezt a folyamatot természetesen lehet segíteni. A felsőok-

tatás országos képviselői szervei, a Rectori vagy a Főigazgatói Konferencia, a Felsőoktatási Tudományos Tanács hallatja ugyan a hangját a felsőoktatással kapcsolatos jogszabályalkotásban, de nem élnek azzal a lehetőséggel, hogy a költségvetés egészéről mondjanak véleményt. Nem foglalnak állást arról, melyik ágazatnak milyen mértékben kellene részesülnie a költségvetésből. Márpedig úgy nem lehet hatékonyan érvényesíteni az érdekeiket, ha nem mondják meg, melyik ágazat rovására, milyen módon és mértékben kapjon nagyobb teret az oktatás. Úgy vélem, lassan át fog alakulni ezeknek a testületeknek a tevékenysége, és egy szerényebb szakszervezeti érdekérvényesítésből energikusabb, a nemzetgazdaság egészére kitérő szerep fog előtérbe kerülni.

• Miniszter úr szerint a fővárosi és a vidéki felsőoktatási fejlesztések aránytalanságán javíthat az integrációs pénzek vidékiek számára kedvező elosztása. Nemrég viszont az ELTE, a műszaki és az agrártudományi egyetem is bejelen-

tette egyesülési szándékát. Nem jelent ez újabb veszélyt a vidéki universitasokra?

– Nagyon vigyáznék arra, hogy látszatintegrációk ne szülessenek és ne vihessék el a pénzt a valódi universitasok elöl. A magyar felsőoktatás legelemibb érdeke az erős centrumok kialakulása, és ebben Szeged, Debrecen és Pécs eddigi teljesítménye igen megnyugtató. Közép- és Észak-Nyugat-Dunántúlon már rosszabb a helyzet, mert nincsenek olyan városok, amelyek erős felsőoktatásukkal a centrumszerepet be tudnák tölteni.

• A hazai felsőoktatás egyik legnagyobb gondja a felsőiskolai oktatók elégtelen bérezése volt. Az új ösztöndíj-, illetve juttatási rendszerek bevezetésével megoldottak tekinthető ez a probléma?

– Úgy gondolom, a felsőoktatásban oktatók bérhelyezete megnyugtatóan rendeződött. Egy kétéves program végéhez érkezünk, melynek során párhuzamosan valósult meg egy jelentős béremelés és a minőségi differenciálás. A

jövőre bevezetendő Bolyai-ösztöndíj a negyven év alatti, a felső korhatár feloldásával a Széchenyi-ösztöndíj az ennél idősebb oktatók számára jelent többéves juttatást. A Parlament már elfogadta, a költségvetésbe bekerült az alanyi jogon járó minősített oktatói illetmény is. Az egyetemi tanárok javadalmazása ezekkel az intézkedésekkel eléri a kétszáz ezer forintot. Ez véleményem szerint elég ahhoz, hogy ne kényszerüljenek egyéb tevékenységgel jövedelemkiegészítésre. Nem titok, hogy ezzel a tárcá az a kedvezőtlen jelenséget is meg kívánja szüntetni, hogy egyes oktatók több intézményben is állást vállaljanak. Nem megengedhető, hiszen a hazai felsőoktatás minőségének hanyatlásához vezet, hogy valódi humán erőforrás nélkül, szinte kizárólag óraadó tanárokkal alapozva jöjjenek létre új intézmények, kihelyezett karok. A most kialakított illetérendszer célja, hogy egyfelől egy intézményhez kösse a tanárokat, másfelől biztosítsa nekik az intézményváltás szabadságát.

Keczer Gabriella

• Az Universitas fejlesztési programja (3.)

Az igazgatás átszervezése

A Szegedi Egyetem fejlesztési stratégiája nem egyszerűen a helyi felsőoktatási intézmények összevonását vagy néhány új épület létrehozását jelenti, hanem egy olyan cselekvési-átalakítási programot fogalmaz meg az elkövetkezendő években, amely biztosítja a fejlődést a tervek szerint legnagyobb vidéki felsőoktatási intézmény számára. Rácz Bélával, a JATE általános és integrációs rektorhelyettesével az átalakítás folyamatáról beszélgettünk. Sorozatunk harmadik részében az irányítás és az igazgatás átszervezéséről szólnak.

A Szegedi Felsőoktatási Szövetségben az intézmények megtartják identitásukat és teljes egészében önállóan gazdálkodnak. A szövetség fő célkitűzései közé tartozik az egységes igazgatási és vezetési rendszer létrehozása, valamint az integráció megszervezése. A szövetség megalapítása semmiképpen nem növelheti az adminisztrációs költségeket. Személyi állományát a meglévő intézmények meglévő személyzete adja, és az infrastruktúra korszerűsítését célzó lehetséges beruházáson kívül ugyanazon forrásokból kell gazdálkodnia, mint amelyeket az intézményi adminisztrációk jelenleg használnak.

Amint az integráció második szakaszában végrehajtják a szövetség ideiglenes alkotmányában meghatározott feladatokat, az egyes intézmények feloszlatták magukat, és létrejön a tizenhárom karból álló Szegedi Egyetem.

Az integrált egyetem esetén a legtöbb adminisztratív funkció a jelenlegi intézményi szintről átkerül a Szegedi Egyetem központi igazgatásához, miközben megnövekszik a karok dékánjainak és a tanszékcsoportvezetőknek vagy intézményvezetőknek az igazgatási szerepe.

Ezen utóbbi szint lénye-

ges eltérést jelent a nagyszámú, felettebb specializálódott tanszékek hagyományos magyarországi gyakorlatától. Ezen viszonylag új szint az az alapvető költségközponti építőkocka lesz, ahol a hallgatói létszám és a költségek lebontódnak, és ahol a források kihelyezése és újraelosztása megtörténik. Valójában az utóbbi évek folyamán a József Attila Tudományegyetemen bevezettek egy olyan modellt, amely a tanszékcsoportok megnövekedett szerepén alapszik.

A modell fő előnye abban áll, hogy az alapvető költségközpont ugyanaz az egység, mint amelyik a fokozatokért és az új programokért felelős. Fontos megjegyezni, hogy a magyar rendszerben a tanszék fogalma bizonyos mértékig eltér például az Egyesült Államokban használt fogalométól. Magyarországon a tanszék rendszerint kisebb és az adott tudományterület valamely részletére szakosodik. Ennélfogva a tanszékcsoport felel meg annak a szintnek, amelyhez megfelelő módon köthető bizonyos képzési és gazdálkodási autonómia. A szervezeti struktúra és a költségközpontok ezen általános típusától lesznek eltérések. Például a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen, ahol bizonyos igazgatási feladatok meg kell tartani a klinikai feladatok ellátásához, és ahol az orvosdoktori fokozat annyira meghatározó módon tanszékek közötti együttműködés eredményeként adományozható. A Szegedi Egyetem irányítási rendszerének átalakítása során az igazgatási számítógépes rendszereket is bővíteni kell ahhoz, hogy megoldható legyen az egyetem központi igazgatási struktúrájának támogatása, valamint a karok és intézetek/tanszékek adminisztrációs komponensének szükség szerinti átszabása. A leglényegesebb rendszerek a személyzeti és a pénzügyi nyilvántartás.

(Folytatjuk.)

Sz. C. Sz.

Európaiság és esélyegyenlőség

A közoktatási reform öt területe, a tankötelezettség kibővítése, a NAT, a tanártovábbképzés, az informatikai és az idegennyelvi program kettős célt szolgál: európai polgárok nevelését a teljes esélyegyenlőség biztosítása mellett. Erről Magyar Bálint művelődési miniszter tartott tájékoztatót pénteken a Sajtóház klubjában.

Hétvégi, Csongrád megyei látogatása során Magyar Bálint sajtótájékoztatót számolt be a közoktatási reform céljairól és jelenlegi állásáról. A péntek délutáni, sajtóházi találkozó az művelődési miniszter elmondta: a felsőoktatás átalakításával párhuzamosan futó és azzal összhangban levő közoktatási reform célja kettős. Egyrészt olyan diákokat szeretnénk ezzel nevelni, akik európai gondolkodású polgárok és európai felkészültségű munkavállalók

lesznek. Az intézkedések másik célja, hogy mindez a teljes társadalmi esélyegyenlőség biztosítása mellett történjék.

A közoktatási reform első eleme a tankötelezettség 18 éves korig történő kitolása. A középiskolai oktatásnak ez az expanziója azt eredményezi, hogy a szóban forgó korosztályból egyre többen tesznek érettségi vizsgát és folytatják tanulmányaikat a felsőoktatásban. A reform második eleme a Nemzeti Alaptanterv bevezetése. A miniszter szerint a NAT-körül politikai indulatok mára lecsillapodtak; jelenleg már szakmai vita folyik a jövő szeptembertől az első és a hetedik osztályokban bevezetésre kerülő új rendszerről. Segíti az előmenetelt, hogy elkészültek a bevezetéshez szükséges rendeletek, a kormányzat pedig az iskoláknak 800, a pedagógiai szakszolgálatoknak 500 millió forintot biztosított a tantervek kidolgozására. Ma-

gyar Bálint szerint a NAT jelentősége, hogy egy teljesen új filozófiát hordoz a tudást, illetve az iskolák, a tanárok, a szülők és a tanulók viszonyát illetően. A Nemzeti Alaptanterv bevezetéséhez szorosan kapcsolódik a közoktatási reform harmadik eleme, a tanártovábbképzés. A miniszter szerencsésnek tartja, hogy a kötelező, hétévenkénti szakmai továbbképzésre sikerült külön pénzügyi forrást biztosítani. Idén 3,4 milliárd forintot juttattak el erre a célra az iskolákhoz, ami tanáronként 20 ezer forintot jelent. Az oktatási intézményeknek természetesen nem tanáronként és nem ebben a naptári évben kell elkölteniük ezt az összeget, hanem tervet készítenek a felhasználásáról.

Az előzőekkel azonos fontosságú a reform negyedik eleme, az informatikai program. Ennek célja, hogy minden középiskolát bekapcsoljanak az Internetbe, és felszereljenek egy számítástechni-

kai laboratóriummal. A szakárca tervei szerint 2002 után nem lehet majd alapvető számítástechnikai ismeretek nélkül érettségi vizsgát tenni. Magyar Bálint ezzel kapcsolatban kiemelte, az ország a fejlett nyugati államokkal együtt kapcsolódik be az információs világhálózatba, vagyis a program – kivételesen – nem lemaradást szüntet meg. Esélyegyenlőséget teremtő hatása jelentős, hiszen először minden középiskolás, majd fokozatosan minden általános iskolás azonos eséllyel kapcsolódhat a rendszerbe. A közoktatási reform ötödik eleme az idegen nyelvvel tanításának bővítése illetve kötelezővé tétele. A NAT egy, az érettségi követelmények két idegen nyelv ismeretét írja elő. A művelődési miniszter szerint a közoktatási reform a leglényegesebb és egymással szorosan összefüggő területeken eredményez majd jelentős fejlődést.

K. G.

• Szántó Károly könyve Találkozásaim

• Munkatársunktól Szántó Károly nyugalmazott főiskolai tanár Találkozásaim című könyve – hasonlóan Vámos Miklós Lehetetlen című televíziós műsorához – a ráérős történetmesélés hagyományait eleveníti fel.

A híres emberekről szóló, történeti sorrendbe rendezett írások kiindulópontja a bajai ciszterci gimnázium, zárópontja pedig Pécs városa.

Szántó középiskolásként találkozott a magyar művészettörténet egyik legfelkészültebb tudós filozófus esztétájával, Fülep Lajossal, valamint Fehér Edével, aki tanúként jelen volt József Attila emlékeztetés Horgerek-hallgatásán. Szántó Károlyt, aki 1932-39-ig tanult a szegedi tudományegyetemen, olyan professzorok oktatták, mint Mészöly Gedeon, Hor-

ger Antal, Zolnai Béla, Sík Sándor és Imre Sándor.

A kötetből kiderül, hogy a szerző két évfolyam különbséggel egyetemi társa volt Radnóti Miklósnak, akivel egy alkalommal együtt vizsgázott.

A könyv legterjedelmesebb fejezete természetesen lakóhelyéhez, Pécshez kötődik, ahol olyan neves személyiségekkel került jó ismeretségbe, mint Erdey-Grúz Tibor, Kelemen László vagy Martyn Ferenc. Bár a századunk művelődés- és irodalomtörténetének jeles alakjairól szóló írások tudományos pontossággal készültek, mégis rendkívül szórakoztatóak.

Ajánlom mindenki figyelmébe.

(Szántó Károly: Találkozásaim – Írások híres emberekről; Janus Pannonius Tudományegyetem PSZM Projekt; Keraban Könyvkiadó; 919 Ft)